فصلنامه رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه

مریم آرائی[۱]

چکیده

پژوهش حاضر باهدف تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه صورت گرفت. این پژوهش از نوع رویکرد کمی و ازنظر هدف از نوع کاربردی می‌باشد. همچنین تحقیق حاضر ازلحاظ اجرا از نوع توصیفی – پیمایشی می‌باشد. پژوهش حاضر ازلحاظ گردآوری داده‌ها، تحقیقی توصیفی است. جامعه آماری پژوهش موردنظر را تمامی معلمان مقطع متوسطه دوم شهر تهران تشکیل دادند. در این راستا یا تکیه‌بر فرمول کوکران برای جامعه نامحدود، حجم نمونه تعداد ۳۸٤ نفر از این افراد بوده است. بر این اساس روش نمونه‌گیری غیر احتمالی هدفمند بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش‌های میدانی و کتابخانه‌ای استفاده‌شده است. به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از روایی ظاهری، محتوایی و سازه استفاده شد و مورد تائید قرار گرفت. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها، از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش توصیفی از نرم‌افزار IBM SPSS و در بخش استنباطی برای بررسی فرضیه‌ها از مدل معادلات ساختاری با نرم‌افزار SmartPLS-V3 استفاده شد. نتایج نشان داد شایستگی‌های سوادآموزی تأثیر مثبت و معناداری بر کارآفرینی دانش آموزان دارد. همچنین برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه می‌تواند این رابطه را میانجی کند.

واژگان کلیدی: شایستگی‌های سوادآموزی، کارآفرینی دانش آموزان، برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه

[۱] کارشناسی ارشد، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) maryamaraei88@yahoo.com

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

مقدمه

در دنیای امروز، مهارت‌های کارآفرینی به عنوان یکی از عوامل کلیدی در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها شناخته می‌شوند. بر اساس گزارش سازمان جهانی کار، حدود ٦٠ درصد از جوانان در کشورهای درحال‌توسعه با چالش‌های بیکاری مواجه هستند، که این امر ضرورت آموزش مهارت‌های کارآفرینی و شایستگی‌های سوادآموزی را بیش‌ازپیش نمایان می‌سازد (سازمان بین‌المللی کار[1]، ۲۰۲۳). این پژوهش می‌تواند به درک بهتری از چگونگی ارتباط بین شایستگی‌های سوادآموزی و کارآفرینی کمک کرده و به بهبود برنامه‌های آموزشی در این زمینه منجر شود.

در عصر حاضر، با توجه به تغییرات سریع تکنولوژیکی و نیاز به نوآوری در بازار کار، پرورش روحیه کارآفرینی در دانش‌آموزان از اهمیت بالایی برخوردار است (مجید زاده، ١٤٠٢). در بسیاری از کشورها، برنامه‌های درسی به‌طور فزاینده‌ای به سمت آموزش مهارت‌های کارآفرینی و سوادآموزی سوق پیداکرده‌اند (جعفر پور و همکاران، ١٤٠٣). این روند نشان‌دهنده اهمیت سرمایه‌گذاری در آموزش‌وپرورش به‌منظور تأمین نیازهای بازار کار و افزایش اشتغال‌زایی است (سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، ۲۰۲۳). به‌علاوه، پژوهش‌ها نشان می‌دهند که برنامه‌های درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه می‌توانند تأثیر مثبتی بر توسعه شایستگی‌های کارآفرینی دانش‌آموزان داشته باشند (رستمی و همکاران، ١٤٠٣). بنابراین، بررسی این موضوع می‌تواند به عنوان یک راهکار مؤثر برای تقویت ظرفیت‌های کارآفرینی در نسل آینده تلقی شود.

شایستگی‌های سوادآموزی به‌عنوان مجموعه‌ای از مهارت‌های ارتباطی، تحلیلی و تفکری، تأثیر مستقیمی بر توانایی‌های کارآفرینی دانش‌آموزان دارند.پژوهش‌ها نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که شایستگی‌های سوادآموزی بالاتری دارند، معمولاً در شناسایی فرصت‌های کارآفرینی و توسعه ایده‌های نوآورانه موفق‌تر عمل می‌کنند (کافمن[2]، ۲۰۲۳). این مسئله به‌ویژه در محیط‌های آموزشی که بر یادگیری مبتنی بر نتیجه تأکیددارند، بیشتر مشهود است. در این محیط‌ها، دانش‌آموزان با چالش‌هایی مواجه می‌شوند که نیاز به تفکر انتقادی و حل مسئله‌دارند، و این امر می‌تواند به توسعه مهارت‌های کارآفرینی آن‌ها کمک کند. علاوه بر این، نقش برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه در این فرآیند بسیار مهم است. چنین برنامه‌هایی به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند که به‌صورت عملی با مفاهیم کارآفرینی آشنا شوند و تجربیات واقعی کسب کنند (دراج، ١٤٠٢). در این راستا، پژوهش‌ها نشان می‌دهند که برنامه‌های آموزشی که به نتایج یادگیری معین و قابل‌اندازه‌گیری توجه دارند، می‌توانند به افزایش انگیزه و اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان در حوزه کارآفرینی کمک کنند (فایول و گایلی[3]، ۲۰۲۳). بنابراین، بررسی چگونگی تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه، یک موضوع پژوهشی ضروری و مهم به شمار می‌رود.

یکی از چالش‌های اساسی در زمینه تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی، عدم هماهنگی بین برنامه‌های آموزشی و نیازهای واقعی بازار کار است. بسیاری از برنامه‌های درسی هنوز هم بر مباحث نظری تمرکز دارند و به مهارت‌های

[1] International Labour Organization
[2] Kauffman
[3] Fayolle & Gailly

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

عملی و کارآفرینی کمتر توجه می‌کنند. طبق گزارش‌های اخیر، ۷۰ درصد از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها در کشورهای درحال‌توسعه به دلیل عدم تطابق مهارت‌های خود با نیازهای بازار کار با چالش‌های بیکاری روبرو هستند (بانک جهانی[1]، ۲۰۲۳). این عدم تطابق می‌تواند به عدم توسعه شایستگی‌های کارآفرینی در دانش‌آموزان منجر شود. چالش دیگر، کمبود منابع و امکانات آموزشی مناسب برای توسعه شایستگی‌های سوادآموزی و کارآفرینی است. در بسیاری از کشورها، به‌ویژه در مناطق روستایی و کم برخوردار، دسترسی به آموزش‌های باکیفیت و منابع لازم برای تقویت مهارت‌های کارآفرینی محدود است (کریمی و همکاران، ۱۴۰۲). این مسئله می‌تواند به کاهش انگیزه و اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان در پیگیری کارآفرینی منجر شود. به‌علاوه، فقدان آموزش‌های هدفمند و مناسب در زمینه شایستگی‌های سوادآموزی نیز می‌تواند بر توانایی دانش‌آموزان در شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی تأثیر منفی بگذارد.

عوامل مؤثر بر کارآفرینی دانش‌آموزان شامل حمایت‌های خانوادگی، دسترسی به منابع آموزشی، و فرهنگ کارآفرینی در جامعه است. حمایت خانواده به‌عنوان یک عامل کلیدی در شکل‌گیری نگرش‌های کارآفرینانه و انگیزه‌های دانش‌آموزان شناخته می‌شود. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که دانش‌آموزانی که از حمایت‌های عاطفی و مالی خانواده‌های خود برخوردارند، احتمال بیشتری دارد که در آینده به کارآفرینی روی‌آورند (آس و زرب[2]، ۲۰۲۳). علاوه بر این، دسترسی به منابع آموزشی و فرصت‌های یادگیری نیز نقش مهمی در توسعه کارآفرینی دارد. برنامه‌های آموزشی که شامل کارآموزی، پروژه‌های گروهی و فعالیت‌های عملی هستند، می‌توانند به تقویت شایستگی‌های کارآفرینی دانش‌آموزان کمک کنند. به‌ویژه، پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تجربیات عملی در محیط‌های کارآفرینی می‌توانند به افزایش اعتمادبه‌نفس و انگیزه دانش‌آموزان در پیگیری ایده‌های کارآفرینی منجر شوند (کوراتکو[3]، ۲۰۲۳). بنابراین، توجه به این عوامل می‌تواند بهبود تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش‌آموزان را تسهیل کند.

بررسی پیشینه‌های پژوهشی در زمینه تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی نشان می‌دهد که بسیاری از مطالعات به تأثیرات فردی و اجتماعی این شایستگی‌ها پرداخته‌اند، اما کمتر به ارتباط آن‌ها با برنامه‌های درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه توجه شده است. به‌عنوان‌مثال، در تحقیقاتی که در سال‌های اخیر انجام‌شده، تمرکز اصلی بر روی تأثیرات روان‌شناختی و فردی شایستگی‌های سوادآموزی بوده و توجه کمتری به بسترهای سازمانی و فرهنگی موجود در محیط‌های آموزشی شده است (فایول، ۲۰۲۳). این نقصان در ادبیات پژوهشی می‌تواند به عنوان چالشی برای پژوهشگران و تصمیم‌گیرندگان مطرح شود. وضعیت نامناسب و چالش‌های جاری در زمینه تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی به‌وضوح قابل‌مشاهده است. عدم وجود آموزش‌های لازم، کمبود منابع و امکانات آموزشی، و عدم‌حمایت خانوادگی می‌توانند منجر به کاهش کیفیت کارآفرینی و عدم توانایی دانش‌آموزان در شناسایی و بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینی شوند. این مشکلات می‌توانند عواقب جدی از جنبه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی

[1] World Bank
[2] Acs & Szerb
[3] Kuratko

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

و آموزشی به همراه داشته باشند. به‌عنوان‌مثال، عدم توانایی در توسعه روحیه کارآفرینی می‌تواند به کاهش نرخ اشتغال و افزایش بیکاری در جوانان منجر شود (احدی، ۱٤۰٤).

برای حل مسائل موجود در زمینه تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی، می‌توان به راه‌حل‌هایی چون بهبود برنامه‌های آموزشی، ایجاد بسترهای حمایتی در خانواده و جامعه، و فراهم کردن فرصت‌های یادگیری عملی اشاره کرد. این اقدامات می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند تا مهارت‌های کارآفرینی خود را تقویت کرده و در پیگیری ایده‌های کارآفرینانه خود موفق‌تر باشند. سؤال پژوهش این است که "چگونه می‌توان با ارتقاء شایستگی‌های سوادآموزی و بهبود برنامه‌های درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه، به افزایش کارآفرینی در دانش‌آموزان کمک کرد؟"

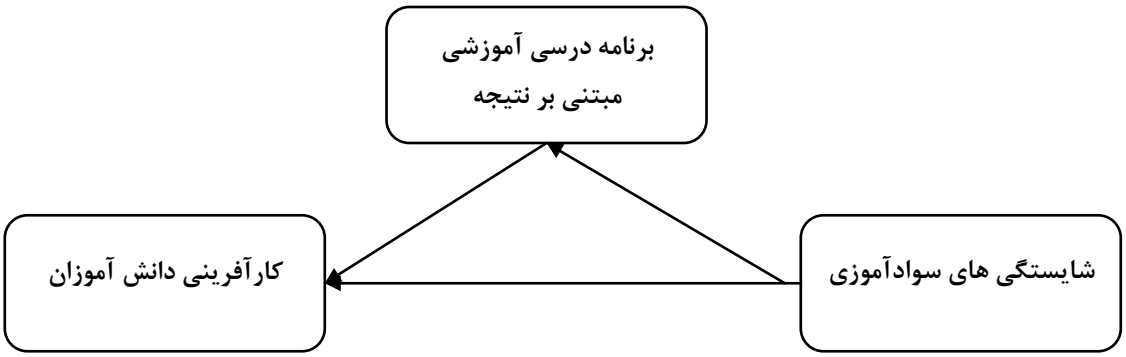
فرضیه اصلی:

شایستگی‌های سوادآموزی با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.

فرضیه‌های فرعی:

- شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.
- شایستگی‌های سوادآموزی بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه تأثیرگذار است.
- برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.

بر اساس فرضیه‌های مطرح‌شده، مدل مفهومی پژوهش به شکل زیر است:

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

روش‌شناسی

پژوهش حاضر از نوع رویکرد کمی است. این تحقیق ازنظر هدف از نوع کاربردی می‌باشد زیرا نتایج این تحقیق قابل‌استفاده برای کلیهٔ سازمان‌ها است. همچنین تحقیق حاضر ازلحاظ اجرا از نوع توصیفی – پیمایشی می‌باشد. پژوهش حاضر ازلحاظ گردآوری داده‌ها، تحقیقی توصیفی است. جامعه آماری پژوهش موردنظر را تمامی معلمان مقطع متوسطه دوم شهر تهران تشکیل دادند. در این راستا یا تکیه‌بر فرمول کوکران برای جامعه نامحدود، حجم نمونه تعداد ۳۸٤ نفر

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

از این افراد بوده است. بر این اساس روش نمونه‌گیری غیر احتمالی هدفمند خواهد بود. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش‌های میدانی و کتابخانه‌ای استفاده‌شده است. روش میدانی اغلب از طریق مصاحبه و مشاهده و پرسشنامه انجام می‌پذیرد که در پژوهش حاضر از روش پرسشنامه استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه استاندارد خبر اساس طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت بود.

به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از روایی ظاهری، محتوایی و سازه استفاده شد. ضرایب روایی و پایایی ذکرشده برای پرسشنامه اصلی در جدول ۱ قابل‌مشاهده است.

جدول ۱: نتایج محاسبه روایی و پایایی پرسشنامه اصلی پژوهش

بعد	α	CR	AVE	MSV	ASV
شایستگی‌های سوادآموزی	۰,۸۲۱	۰,۷۴۸	۰,۵۴۴	۰,۳۹۸	۰,۳۶۲
کارآفرینی دانش آموزان	۰,۸۹۹	۰,۷۹۸	۰,۵۲۹	۰,۳۶۵	۰,۳۵۸
برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه	۰,۷۵۸	۰,۷۳۲	۰,۵۱۲	۰,۴۲۱	۰,۳۱۹

یافته‌های جدول فوق نشان می‌دهد که مقادیر AVE برای همه متغیرها و ابعاد به‌طور قابل‌توجهی بالاتر از ۰,۵ هستند، که نشان‌دهنده این است که بیش از نیمی از واریانس هر یک از این ابعاد توسط آیتم‌های مربوط به آن‌ها توضیح داده می‌شود. این امر به تائید روایی همگرا کمک می‌کند. از طرف دیگر با توجه به معیار فورنل-لارکر، که بیان می‌کند AVE هر سازه باید بیشتر از مربع همبستگی آن با سایر سازه‌ها باشد، نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که هر یک از ابعاد به‌خوبی از یکدیگر متمایز هستند و هیچ تداخلی با یکدیگر ندارند و لذا روایی واگرا مبتنی بر معیار فورنل لارکر تائید می‌گردد. همچنین یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که برای همه متغیرها و ابعاد موردبررسی، مقادیر حداکثر واریانس مشترک MSV و ASV میانگین واریانس مشترک به‌طور مؤثری کمتر از AVE (میانگین واریانس استخراج‌شده) هر بعد است. این نتایج به‌وضوح نشان‌دهنده این است که هر یک از این ابعاد به‌طور مستقل و مؤثر به اندازه‌گیری سازه‌های خود می‌پردازند و از یکدیگر متمایز هستند. لذا روایی واگرا نیز بر اساس این شاخص‌ها تائید می‌شود. این یافته‌ها تأییدکننده روایی واگرا برای ابعاد مختلف پژوهش هستند. به‌ویژه، وقتی‌که MSV هر بعد کمتر از AVE آن بعد باشد، این نشان می‌دهد که حداکثر واریانس مشترک بین هر بعد و دیگر ابعاد، به‌طور معناداری کمتر از واریانس اختصاصی آن بعد است. به‌عبارت‌دیگر، این ابعاد به‌خوبی قادر به توضیح و اندازه‌گیری ویژگی‌های خاص خود هستند و تداخل کمی با یکدیگر دارند. همچنین، با توجه به اینکه ASV نیز کمتر از AVE هر بعد است، می‌توان نتیجه گرفت که میانگین واریانس مشترک بین هر بعد و سایر ابعاد نیز در سطح پایینی قرار دارد. این امر به اعتبار و دقت ابزار اندازه‌گیری افزوده و نشان‌دهنده این است که هر یک از ابعاد به‌طور مؤثر و مستقل سازه‌های خود را نمایندگی می‌کنند.

برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها، از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. در بخش توصیفی، برای توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی شامل سن، جنسیت، تحصیلات و سابقه کار از درصد، فراوانی، جدول و نمودار و

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

همچنین برای توصیف متغیرهای پژوهش از میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی با نرم‌افزار IBM SPSS استفاده شد. در بخش استنباطی برای بررسی فرضیه‌ها از مدل معادلات ساختاری با نرم‌افزار SmartPLS-V3 استفاده شد.

یافته‌ها

بر اساس داده‌های جمع‌آوری‌شده ابتدا به توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی پرداخته می‌شود. در این پژوهش، بر اساس داده‌های جمع‌آوری‌شده از طریق پرسشنامه در جدول زیر به توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی شامل سن، جنسیت، تحصیلات، معلمان مقطع متوسطه دوم شهر تهران پرداخته می‌شود:

جدول ۲: توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی مربوط به معلمان مقطع متوسطه دوم شهر تهران

ویژگی جمعیت شناختی	طبقه	درصد	بیشترین فراوانی	کمترین فراوانی
سن	زیر ۳۰ سال	۱,۶۳	بین ۳۱ تا ٤٠ سال	زیر ۳۰ سال
	بین ۳۱ تا ٤٠ سال	٤۳,٤٤		
	بین ٤۱ تا ۵۰ سال	۲۲,۹۵		
	بالای ۵۰ سال	۳۱,۹٦		
جنسیت	مرد	۵۱,٦۳	مرد	زن
	زن	٤۸,۳٦		
تحصیلات	لیسانس	۱۹,٦۷	فوق‌لیسانس	لیسانس
	فوق‌لیسانس	۵٤,۰۹		
	دکتری	۲٦,۲۲		
سابقه کار	کمتر از ۱ سال	۱۹,٦۷	بین ٤ تا ٦ سال	کمتر از ۱ سال
	بین ۱ تا ۳ سال	۲۳,۷۷		
	بین ٤ تا ٦ سال	۳۰,۳۲		
	بالای ٦ سال	۲٦,۲۲		

بر اساس داده‌های جمع‌آوری‌شده از طریق پرسشنامه برای توصیف آماری ویژگی‌های جمعیت شناختی شامل سن، جنسیت، تحصیلات و سابقه کار از درصد فراوانی، جدول و نمودار و همچنین برای توصیف متغیرهای پژوهش از میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی با نرم‌افزار SPSS شد. بنابراین در جدول زیر به توصیف آماری سازه‌های پژوهش پرداخته می‌شود:

جدول ۳: توصیف آماری سازه‌های پژوهش از طریق شاخص‌های مرکزی، پراکندگی و توزیع داده

سازه	میانگین سازه (لیکرت)	انحراف معیار	آماره چولگی	اماره کشیدگی
شایستگی‌های سوادآموزی	۳,۱۰٤	۸۵۸.	۰,۲۷٦	-۰,۰۳۱
کارآفرینی دانش آموزان	۳,۲۳٤	۷٤۱.	۰,۲۹۹	۰,۱۲۹

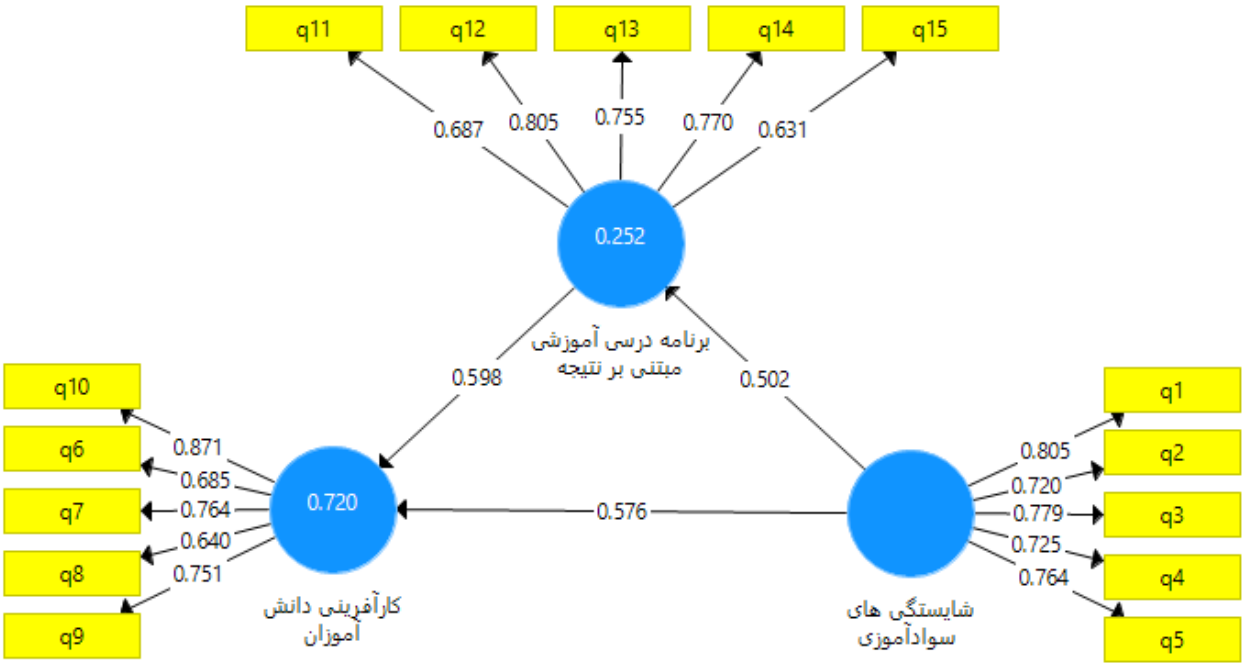
[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه	۳,٦٦٤	٦٤٤.	-۰,۱۲۰	۰,۳٤٥

به‌طورکلی، داده‌های به‌دست‌آمده از این سه سازه نشان‌دهنده نرمال بودن توزیع داده‌ها در این سازه‌ها است، چراکه در دامنه قابل‌قبول که قبلاً ذکر شد، قرار دارد.

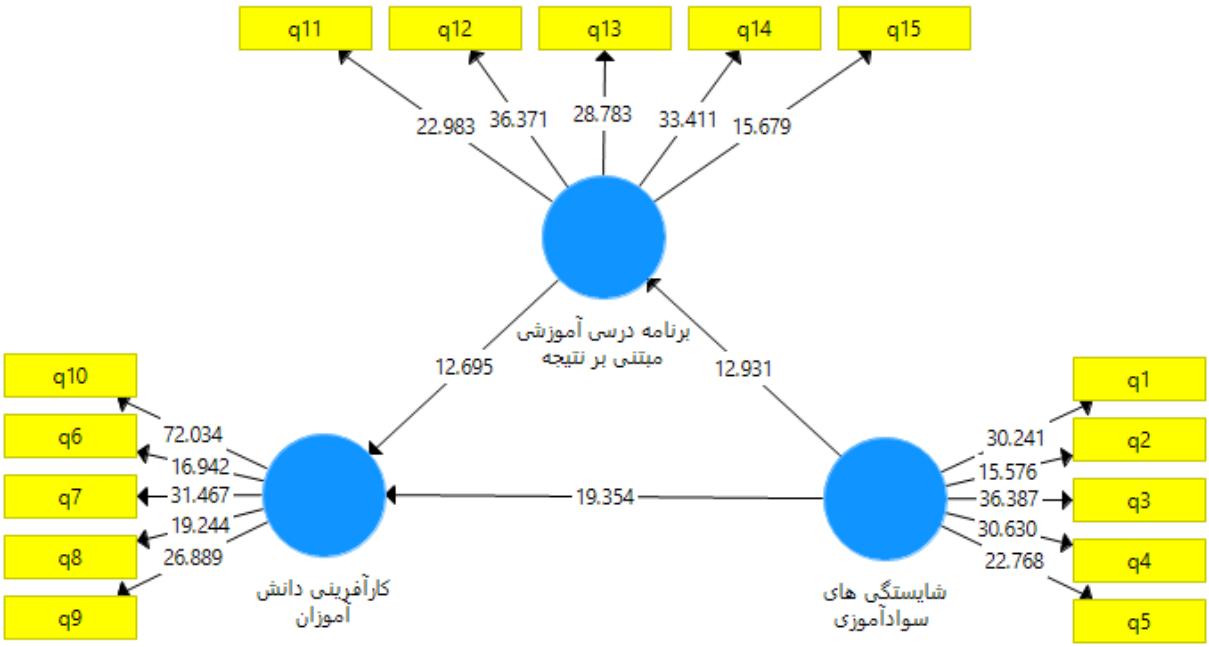
تحلیل آماری داده‌ها به فرآیند بررسی و ارزیابی داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری به‌منظور آزمون فرضیه‌ها یا پاسخ به سؤالات پژوهش اشاره دارد. این تحلیل به پژوهشگران کمک می‌کند تا نتایج معناداری از داده‌ها استخراج کنند و ارتباطات یا تفاوت‌های موجود بین متغیرها را شناسایی نمایند. نتایج حاصل از بررسی فرضیه پژوهش به شرح زیر است.

شکل ۲: ضرایب مسیرهای مدل فرضیه پژوهش

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

شکل ۳: مقدار T-value مسیرهای مدل فرضیه پژوهش

مقادیر آزمون تی-استیودنت اگر مقداری بزرگ‌تر از ۱,۹۶ باشد، ضریب مسیر در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

مقدار R^2 برای سازه مدل، ۰,۲۵۲، ۷و ۰,۷۲۰ محاسبه‌شده است.

مقدار Q^2 برای متغیرهای تحقیق ۰,۳۵۲، ۰,۳٦٤ و ۰,۳٤۷ است که مثبت و در سطح مطلوب است. بر همین اساس می‌توان گفت قدرت پیش‌بینی مدل در مورد متغیرها مطلوب هستند.

شاخص GOF

$$GOF = \sqrt{\overline{communality} \times \overline{R^2}} = \sqrt{0.542 \times 0.486} = .513$$

شاخص برازش مدل نمونه موردبررسی ۰/۵۱۳ می‌باشد که جز اندازه‌های بزرگ است. با توجه به این یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که مدل آزمون شده در نمونه موردبررسی برازش مناسبی دارد. همچنین با توجه به اینکه بارهای عاملی تمامی متغیرهای آشکار مدل بیشتر از ۰,٤ و معناداری بیشتر از ۱,۹٦ است، می‌توان گفت سازه حاضر از روایی مطلوبی برخوردار است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

همان‌گونه که ملاحظه شد، در پژوهش حاضر به تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه پرداخته شد. نتایج بررسی‌ها به شرح زیر است:

فرضیه فرعی اول: شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.

مطابق با شکل‌های ۲ و ۳، آماره معنی‌داری تأثیر متغیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان برابر

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

۱۹,۳۵٤ می‌باشد که بزرگ‌تر از مقدار ۱,۹٦ است و نشان‌دهنده این است که تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان در سطح اطمینان (۹۵٪) معنی‌دار است. همچنین ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر ۰,۵۷٦ است و میزان اثرگذاری مثبت شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان را نشان می‌دهد. به‌عبارتی‌دیگر یک واحد تغییر در شایستگی‌های سوادآموزی، موجب افزایش ۰/۵۷٦ واحدی در کارآفرینی دانش آموزان خواهد شد. این بدان معناست که شایستگی‌های سوادآموزی تأثیر مثبت و معناداری بر کارآفرینی دانش آموزان دارد. این یافته، به‌وضوح اهمیت مهارت‌های سوادآموزی را در شکل‌دهی به رفتارها و نگرش‌های کارآفرینانه تأکید می‌کند. شایستگی‌های سوادآموزی، شامل مهارت‌های خواندن، نوشتن، و تفکر انتقادی هستند که به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا اطلاعات را تحلیل کرده و تصمیمات بهتری اتخاذ نمایند. در دنیای امروز، جایی که اطلاعات به‌سرعت در حال تغییر است، توانایی درک و پردازش این اطلاعات برای موفقیت در کارآفرینی بسیار حیاتی است. دانش‌آموزانی که به این شایستگی‌ها مسلط هستند، می‌توانند ایده‌های نوآورانه‌تری را پرورش دهند و با استفاده از تحلیل‌های منطقی، به شناسایی فرصت‌های کسب‌وکار بپردازند. علاوه بر این، شایستگی‌های سوادآموزی می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند تا مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی خود را تقویت کنند، که این نیز برای موفقیت در کارآفرینی ضروری است. توانایی برقراری ارتباط مؤثر با دیگران، به اشتراک‌گذاری ایده‌ها، و جذب همکاران و سرمایه‌گذاران، ازجمله عواملی هستند که می‌توانند به ایجاد و توسعه کسب‌وکارهای جدید کمک کنند. درنتیجه، تقویت شایستگی‌های سوادآموزی نه‌تنها به افزایش قابلیت‌های فردی دانش‌آموزان منجر می‌شود، بلکه آن‌ها را برای مواجهه با چالش‌های کارآفرینی و نوآوری در آینده آماده می‌کند. به همین دلیل، توجه به آموزش‌وپرورش سوادآموزی در راستای تقویت روحیه کارآفرینی در دانش‌آموزان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

فرضیه فرعی دوم: شایستگی‌های سوادآموزی بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه تأثیرگذار است.

مطابق با شکل‌های ۲ و ۳، آماره معنی‌داری تأثیر متغیر شایستگی‌های سوادآموزی بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه برابر ۱۲,۹۳۱ می‌باشد که بزرگ‌تر از مقدار ۱,۹٦ است و نشان‌دهنده این است که تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان در سطح اطمینان (۹۵٪) معنی‌دار است. همچنین ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر ۰,۵۰۲ است و میزان اثرگذاری مثبت شایستگی‌های سوادآموزی بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه را نشان می‌دهد. به‌عبارتی‌دیگر یک واحد تغییر در شایستگی‌های سوادآموزی، موجب افزایش ۰/۵۰۲ واحدی در برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه خواهد شد. این بدان معناست که شایستگی‌های سوادآموزی تأثیر مثبت و معناداری بر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه دارد. این یافته، نشان‌دهنده اهمیت این شایستگی‌ها در طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی است. شایستگی‌های سوادآموزی، که شامل مهارت‌های خواندن، نوشتن، و تفکر انتقادی می‌شوند، به یادگیرندگان این امکان را می‌دهند که به‌طور مؤثرتر با محتوای درسی ارتباط برقرار کنند و به درک عمیق‌تری از مطالب برسند. در برنامه‌های درسی مبتنی بر نتیجه، هدف اصلی دستیابی به یادگیری معنادار و کاربردی است و شایستگی‌های سوادآموزی می‌توانند به عنوان ابزارهای کلیدی برای تحقق این هدف عمل کنند. این

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

شایستگی‌ها به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا توانایی‌های خود را در حل مسائل، تحلیل داده‌ها و ارزیابی اطلاعات تقویت کنند و درنتیجه، کیفیت یادگیری آن‌ها افزایش یابد. علاوه بر این، وجود شایستگی‌های سوادآموزی در برنامه‌های درسی می‌تواند باعث افزایش انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان در فرایند یادگیری شود. زمانی که دانش‌آموزان احساس کنند که توانایی‌هایشان در استفاده از اطلاعات و مهارت‌های تفکر انتقادی تقویت‌شده است، تمایل بیشتری به شرکت فعال در کلاس و انجام پروژه‌های تحقیقاتی خواهند داشت. بنابراین، ادغام شایستگی‌های سوادآموزی در برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه می‌تواند به بهبود نتایج یادگیری و ارتقاء کیفیت آموزشی منجر شود و درنهایت، دانش‌آموزان را برای مواجهه با چالش‌های دنیای امروز آماده‌تر کند. این مسئله نشان‌دهنده نیاز به طراحی برنامه‌های آموزشی است که به شایستگی‌های سوادآموزی توجه ویژه‌ای داشته باشند.

فرضیه فرعی سوم: برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.

مطابق با شکل‌های ۲ و ۳، آماره معنی‌داری تأثیر متغیر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان برابر ۱۲,۶۹۵ می‌باشد که بزرگ‌تر از مقدار ۱,۹۶ است و نشان‌دهنده این است که تأثیر برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان در سطح اطمینان (۹۵٪) معنی‌دار است. همچنین ضریب مسیر مابین این دو متغیر برابر ۰,۵۹۸ است و میزان اثرگذاری مثبت برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان را نشان می‌دهد. به‌عبارتی‌دیگر یک واحد تغییر در برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه موجب افزایش ۰/۵۹۸ واحدی در کارآفرینی دانش آموزان خواهد شد. این بدان معناست که برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه تأثیر مثبت و معناداری بر کارآفرینی دانش آموزان دارد. این یافته، اهمیت رویکردهای آموزشی فعال و نتیجه محور را در تقویت مهارت‌های کارآفرینانه تأکید می‌کند. برنامه‌های درسی مبتنی بر نتیجه، به‌جای صرفاً انتقال اطلاعات، بر یادگیری معنادار و کاربردی تمرکز دارند و این بدان معناست که دانش‌آموزان یاد می‌گیرند که چگونه از دانش و مهارت‌های خود در موقعیت‌های واقعی استفاده کنند. این نوع آموزش به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که توانایی‌های خود را در حل مسائل، تفکر انتقادی و نوآوری پرورش دهند که همه این‌ها از ویژگی‌های کلیدی کارآفرینان موفق هستند. درنتیجه، این رویکرد می‌تواند به شکل‌گیری ذهنیت کارآفرینانه و ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان برای پیگیری فرصت‌های جدید و ابتکار عمل کمک کند. علاوه بر این، برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه به دانش‌آموزان فرصتی می‌دهد تا در پروژه‌های گروهی و فعالیت‌های عملی شرکت کنند، که این خود به تقویت مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی آن‌ها منجر می‌شود. کارآفرینی نه‌تنها به دانش فنی نیاز دارد، بلکه توانایی کار در تیم و برقراری ارتباط مؤثر با دیگران نیز بسیار حائز اهمیت است. با توجه به این‌که برنامه‌های درسی مبتنی بر نتیجه به‌صورت فعالانه دانش‌آموزان را درگیر می‌کنند و آن‌ها را تشویق به همکاری و تعامل می‌کنند، می‌توان انتظار داشت که این رویکرد آموزشی به ایجاد روحیه کارآفرینی و توانایی‌های لازم برای مواجهه با چالش‌های دنیای کسب‌وکار در آینده کمک کند. درنهایت، این یافته نشان‌دهنده اهمیت بازنگری در برنامه‌های آموزشی و تأکید بر رویکردهای مبتنی بر نتیجه به‌منظور بهبود قابلیت‌های کارآفرینانه دانش‌آموزان است.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

فرضیه اصلی: شایستگی‌های سوادآموزی با توجه به نقش میانجی برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه بر کارآفرینی دانش آموزان تأثیرگذار است.

در بررسی فرضیه میانجی، از بررسی روابط مستقیم و روابط کل استفاده شد. بررسی‌ها نشان داد میزان ضریب مسیر برای تأثیر مستقیم شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دانش آموزان ۰,۵۷٦ است. همچنین اثر کل برابر با ۰,۸۷٦ محاسبه‌شده که با توجه به اینکه بیشتر از میزان ۰/۵ است، می‌توان گفت اثر میانجی تائید می‌شود. همچنین شاخص VAF به شرح زیر محاسبه شد:

با توجه به میزان ضریب AVF می‌توان گفت ۳٤ درصد از اثر کل شایستگی‌های سوادآموزی بر کارآفرینی دنش آموزان از طریق برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه تبیین می‌شود. این بدان معناست که شایستگی‌های سوادآموزی، مانند مهارت‌های خواندن، نوشتن و تفکر انتقادی، به عنوان پیش‌نیازهای اساسی برای یادگیری مؤثر در برنامه‌های درسی مبتنی بر نتیجه عمل می‌کنند. این برنامه‌ها، که بر یادگیری فعال و کاربردی تأکیددارند، می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند تا توانایی‌های خود را در تجزیه‌وتحلیل اطلاعات، حل مسائل و ایجاد نوآوری تقویت کنند، که همه این‌ها از عوامل کلیدی موفقیت در کارآفرینی هستند. از سوی دیگر، این یافته نشان می‌دهد که برنامه درسی آموزشی مبتنی بر نتیجه به عنوان یک واسطه عمل می‌کند و نقش مهمی در انتقال تأثیر شایستگی‌های سوادآموزی به نتایج کارآفرینی ایفا می‌کند. به‌عبارت‌دیگر، شایستگی‌های سوادآموزی به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا از طریق یادگیری معنادار و تجربیات عملی در برنامه‌های درسی، توانایی‌های کارآفرینانه خود را توسعه دهند. این ارتباط نه‌تنها تأکید بر اهمیت آموزش سوادآموزی در ایجاد روحیه کارآفرینی دارد، بلکه ضرورت طراحی برنامه‌های درسی مؤثر و مبتنی بر نتیجه را نیز به‌منظور ارتقای قابلیت‌های کارآفرینانه دانش‌آموزان نشان می‌دهد. به‌این‌ترتیب، توجه به هر دو جنبه می‌تواند به بهبود کیفیت آموزشی و تقویت مهارت‌های کارآفرینی در نسل آینده کمک کند.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

منابع

احدی، علی (۱٤۰٤). تأثیر برون‌سپاری آموزش‌های کارودانش بر کارآفرینی و بلوغ حرفه‌ای دانش آموزان کارودانش استان اردبیل، *ماهنامه پایاشهر*، ۷(۷٤).

جعفر پور، محبوبه و هاشمی، سید احمد و ماشینچی, علی‌اصغر (۱٤۰۳). طراحی و اعتبارسنجی الگوی برنامهٔ درسی کارآفرینانه در مدارس متوسطه همسو باسیاست‌های کلی کارآفرینی نظام. *سیاست‌های راهبردی و کلان*، ۱۲(٤٥)، ٤۸-۸٦.

دراج، هاجر (۱٤۰۲). بررسی اهمیت نقش آموزش کارآفرینی در دوره تحصیلی ابتدایی و راهکارهایی برافزایش بهره‌وری مهارت‌های کارآفرینی و کسب‌وکار دانش آموزان، *هفدهمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی*.

رستمی، مرتضی و مولائی، نیر و رحمتی، صغری (۱٤۰۳). تأثیر برنامه‌های درسی مبتنی بر شایستگی بر توسعه مهارت‌های قرن ۲۱ و آمادگی برای بازار کار آینده، *مجله یافته‌های پیشروان علوم تربیتی و آموزشی*، ۱(۱).

کریمی، بهنام و مهرمحمّدی، محمود و علی عسگری، مجید و مومنی، فرشاد . (۱٤۰۲). کارآفرینی توسعه محور؛ رویکردی تحولی در تعلیم‌وتربیت. *دو فصلنامه توسعه علوم انسانی*، ٤(۸)، ٥۹-۸۲.

مجید زاده، رقیه (۱٤۰۲). اهمیت توجه به کارآفرینی در آموزش به دانش آموزان، اولین همایش بین‌المللی معلمان برتر و مدارس پیشرو در هزاره سوم، بوشهر.

Acs, Z. J., & Szerb, L. (2023). The Global Entrepreneurship Index 2023. *Global Entrepreneurship and Development Institute.*

Fayolle, A. (2023). Entrepreneurship Education: A Global Perspective. Routledge.

Fayolle, A., & Gailly, B. (2023). The impact of entrepreneurship education on students' entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 38(1), 12-22.

International Labour Organization. (2023). Global Employment Trends for Youth 2023.

Kauffman, R. (2023). The Role of Literacy and Numeracy Skills in Entrepreneurship. *Journal of Entrepreneurship Education*, 26(1), 32-45.

Kuratko, D. F. (2023). Entrepreneurship: Theory, Process, and Practice. Cengage Learning.

OECD. (2023). Education at a Glance 2023: OECD Indicators.

World Bank. (2023). World Development Report 2023: Learning to Realize Education's Promise.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]

فصلنامه رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت

شماره ۳۶،
دوره شانزدهم،
سال دوم،
زمستان ۱۴۰۳
صص ۱-۱۵

The Effect of Literacy Competencies on Students' Entrepreneurship with Respect to the Mediating Role of Outcome-Based Educational Curriculum

Maryam Araei[1]

Abstract

The present study aimed to determine the effect of literacy competencies on students' entrepreneurship with respect to the mediating role of outcome-based educational curriculum. This research is of a quantitative approach and of an applied type in terms of purpose. Also, the present research is of a descriptive-survey type in terms of implementation. The present research is a descriptive research in terms of data collection. The statistical population of the study consisted of all second-level secondary school teachers in Tehran. In this way, or relying on the Cochran formula for an unlimited population, the sample size was 384 of these individuals. Accordingly, the non-probability sampling method was purposeful. Field and library methods were used to collect data. In order to determine the validity of the questionnaire, face, content, and construct validity were used and confirmed. Descriptive and inferential statistical methods were used to analyze the data. In the descriptive part, IBM SPSS software was used, and in the inferential part, structural equation modeling with SmartPLS-V3 software was used to examine the hypotheses. The results showed that literacy competencies have a positive and significant effect on students' entrepreneurship. Also, the outcome-based educational curriculum can mediate this relationship.

Keywords: Literacy Competencies, Student Entrepreneurship, Outcome-Based Educational Curriculum

[1] Master's degree, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding author)
maryamaraei88@yahoo.com

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-18]